Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

ВОЛЬНАЯ ПРАЦА

Орган Беластоцкага абкома і гаркома КП(б)Б і абласнога выканаўчага камітэта

Год выдання другі

№ 232 (301) НЯДЗЕЛЯ 6 КАСТРЫЧНІКА 1940 г.

Цана 10 капеек.

СЁННЯ Ў НУМАРЫ:

ПАДРЫХТУЕМ НЕАБХОДНЫЯ КАДРЫ ДЛЯ НАШАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР «Аб Дзяржаўных Працоўных Рэзервах СССР» мае вялікае народна-гаспадарчае значэнне. Ён адлюстроўвае веліч перамог нашай соцыялістычнай дзяржавы, дзе назаўсёды ліквідавана беспрацоўе — гэты спадарожнік капіталістычнага грамадства. Новы размах нашай індустрыялізацыі патрабуе арганізаванай падрыхтоўкі рабочых розных прафесій, каб нашы прадпрыемствы не адчувалі недахоп у кваліфікаваных рабочых.

У капіталістычных краінах, дзе заўсёды ёсць пастаянная армія беспрацоўных, фабрыканты і заводчыкі менш усяго думаюць аб падрыхтоўцы кадраў кваліфікаваных рабочых. Фабрыкант і заводчык, калі гэта яму патрэбна, знойдзе любую колькасць рабочых любых кваліфікацый на вароце свайго прадпрыемства. Нават зараз, калі ў капіталістычных краінах ліхаманкава працуе ўся ваенная прамысловасць, усё-ж мацуецца шматмільённая армія беспрацоўных. У ЗША, напрыклад, налічваецца звыш 10 мільёнаў беспрацоўных, у Японіі — 1 мільён, у Іспаніі — каля паўмільёна і т. д.

Можна ўспомніць карціну нядаўняга мінулага нашага горада Беластока. Калі Чырвоная Армія вызваліла Беласток, у горадзе налічвалася звыш 20 тысяч беспрацоўных. Асабліва многа беспрацоўных было сярод рабочых-тэкстыльшчыкаў. Беспрацоўнымі на некалькі год хадзілі кваліфікаваныя майстры, ткачы.

І вось прайшоў толькі адзін год. Беспрацоўе не толькі ліквідавана, але зараз нехапае шматлікіх прафесій кваліфікаваных тэкстыльшчыкаў, адчуваецца недахоп кваліфікаваных рабочых і ў радзе іншых галін прамысловасці.

Совецкі ўрад не толькі забяспечыў права на працу ўсім сваім грамадзянам, але і сваімі новымі мерапрыемствамі бярэ на сябе за кошт дзяржавы падрыхтоўку кадраў праз арганізуемыя Рамесніцкія і Чыгуначныя Вучылішчы і школы Фабрычна-Заводскага Навучання. Згодна Указа, навучанне ў Рамесніцкіх Вучылішчах і Чыгуначных Вучылішчах і ў школах Фабрычна-Заводскага Навучання адбываецца бясплатна, і навучаючыяся ў перыяд навучання знаходзяцца на ўтрыманні дзяржавы: яны забяспечваюцца вучэбнымі дапаможнікамі, інтэрнатам, вопраткай, абуткам, пасцельнымі прыналежнасцямі і харчаваннем.

Тут дарэчы ўспомніць, якімі неймавернымі цяжкасцямі прыходзілася маладому чалавеку ў былой Польшчы набываць сабе кваліфікацыю. Вось што расказвае ткач-двухстаночнік другога тэкстыльнага камбіната тав. Гершковіч:

«Мне было 13 год, калі я пайшоў вучніцай (?) да саматужніка-ланкетніка. У ланкетнікаў, звычайна, вучыліся цэлы год. За гэты час ланкетнікі не толькі не плацілі вучням, але прыходзілася ім плаціць. Нарэшце, я набыў кваліфікацыю. Пачаліся мытарствы, каб трапіць на якую-небудзь фабрыку. Бацька мой многа раз прасіў фабрыканта прыняць мяне на работу, але нічога не выйшла. Нарэшце, прышлося бацьку прапіць сотню злотых з майстрам адной фабрыкі, каб я атрымаў работу. Я быў шчаслівы, што хоць трапіў на часовую работу».

Падобныя факты могуць расказаць многія рабочыя. Зусім рэдкай з'явай было тое, каб у адной сям'і працавала некалькі чалавек. Калі працаваў бацька, то яго дзеці, якія падрасталі, не мелі к чаму прыкласці рукі. Стаханавец другога камбіната тав. Стаселюк расказвае:

«Я працаваў у годзе не больш 6 месяцаў. Дзеці мае падрасці, але не маглі атрымаць работы. Дарослыя, яны сядзелі дома і галадалі, чакалі маёй скуднай палучкі». Зараз працуе Стаселюк, яго жонка і двое дзяцей. Як толькі падрастуць астатнія дзеці, ім таксама забяспечана работа ў соцыялістычнай прамысловасці.

Яшчэ больш бесперспектыўным было жыццё моладзі вёскі. Набыць сабе кваліфікацыю і атрымаць работу дзе-небудзь у горадзе, на фабрыцы ці на заводзе было недасягаемай марай. Дзеці батракоў ішлі батрачыць разам з бацькамі, дзеці беднякоў разам з бацькамі вазіліся круглы год у гаспадарцы, на маленькім кавалку зямлі. Узімку, калі тысячы беднякоў накіроўваліся на заработкі ў лясы, разам з імі ішлі іх дзеці. Зараз перад моладдзю вёскі адкрыліся радасныя перспектывы. Яны могуць сабе набыць любую кваліфікацыю, навучацца за кошт дзяржавы.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР сустрэў найгарачэйшае задавальненне сярод усіх слаёў працоўных. Першыя водгукі з прадпрыемстваў гавораць аб тым, што рабочыя з вялікай ахвотай пашлюць сваіх дзяцей у арганізуемыя Рамесніцкія і Чыгуначныя Вучылішчы і школы Фабрычна-Заводскага Навучання. Мерапрыемствы совецкага ўрада па арганізаванай падрыхтоўцы новых кадраў рабочых прывядуць да далейшага росту прадукцыйнасці працы на нашых прадпрыемствах, яшчэ больш умацуе эканамічную і абаронную магутнасць нашай радзімы.

Створым магутныя працоўныя рэзервы

Пашлём сваіх сыноў у Рамесніцкія і Чыгуначныя Вучылішчы

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР аб Дзяржаўных Працоўных Рэзервах СССР быў горача сустрэт калектывам другога тэкстыльнага камбіната. Агітатары зачытвалі Указ у цэхах і растлумачвалі яго велізарнае значэнне для далейшага ўмацавання гаспадаркі і абароннай магутнасці нашай краіны.

У ажыўленых гутарках рабочыя гаварылі аб бязрадасным лёсе маладых людзей пры капіталізме і саправдзны шчаслівым жыцці моладзі пры совецкай уладзе.

У фарбавальным цэху выступілі рабочыя тт. Шыманскі і Крыгер. Абодва яны заявілі, што з вялікай ахвотай пашлюць сваіх сыноў у школы Фабрычна-Заводскага Навучання. Фарбавальшчык тав. Крыгер выразіў жаданне паслаць свайго сына ў Чыгуначнае Вучылішча.

ГОРАЧА ВІТАЮЦЬ УКАЗ

ГРАЕВА. (Па тэлефону ад нашага карэспандэнта). Рабочыя, калгаснікі і працоўная інтэлігенцыя Граеўскага раёна з вялікай радасцю сустрэлі Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР аб Дзяржаўных Працоўных Рэзервах і пастановы Соўнаркома Саюза ССР аб прызыве гарадской і калгаснай моладзі ў Рамесніцкія Вучылішчы, Чыгуначныя Вучылішчы і школы Фабрычна-Заводскага Навучання і аб утварэнні Галоўнага Упраўлення Працоўных Рэзерваў пры Соўнаркоме СССР.

Як толькі былі атрыманы газеты з Указам і пастановамі, раённы камітэт партыі склікаў нараду агітатараў, якія выехалі ў сельсоветы і вёскі для растлумачэння калгаснікам і працоўным аднаасобнікам рашэнні Ўрада.

Старшыня калгаса імені 17-га верасня Аляксандр Галіцкі заявіў: «З вялікім натхненнем калгаснікі сустрэлі Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР аб Дзяржаўных Працоўных Рэзервах. Моладзь нашага калгаса з радасцю пойдзе вучыцца ў Рамесніцкія і Чыгуначныя Вучылішчы і школы Фабрычна-Заводскага Навучання. Мы пастараемся ў першыя дні набору камандзіраваць лепшых маладых патрыётаў.

Як раней прыходзілася набываць кваліфікацыю

З вялікім задавальненнем прачытаў я Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР «Аб Дзяржаўных Працоўных Рэзервах СССР». Удумаўся добра ў гэты Указ і ўспомніў аб пройдзеным мною шляху. Той, хто правёў свае маладыя годы ў капіталістычнай кабале, той з асаблівай сілай адчувае вялікае значэнне выданага Указа.

Шкада мне толькі маіх маладых год, якія прайшлі ў бязрадаснай, душнай атмасферы капіталістычнага грамадства. Памятаю свае першыя крокі ў жыцці. Я марыў аб многім. Хацеў стаць чыгуначным слесарам. Але суровая сапраўднасць таго часу не давала мне магчымасці ажыццявіць маё жаданне. Вялікая нястача штурхала кожнага з нашай сям'і на любую працу, толькі-б палегчыць сваё становішча. Але куды пайсці, дзе зарабіць? Такое пытанне стаяла перад кожным юнаком.

Я нарэшце звярнуўся да аднаго апаратнага майстра.

— Вазьміце мяне на работу, — папрасіў я яго.

— На работу? Можна!—важна адказаў ён.—Але прыдзецца плаціць, а там відаць будзе.

Хоць быў я яшчэ малады, але сэнс гэтых слоў для мяне быў зразумелы. Па-першае, некалькі год трэба было плаціць, ды прытым немалыя грошы. І пасля заканчэння тэрміну так званай вучобы патрабавалася бясплатна, без адзінага граша некалькі год адпрацоўваць за «любезнасць», праяўленую маім гаспадаром. Грошай за вучобу я не мог плаціць,—прышлося адмовіцца ад думкі стаць апаратным майстрам. Так я з слязамі на вачах пайшоў дамоў.

Пасля таго, як расказаў аб сабе, лягчэй ацаніць вялікае значэнне Указа нашага ўрада. Падумаць-жа толькі: чалавека кормяць, адзяюць, навучаюць і даюць яшчэ кваліфікацыю. Вось гэта сапраўдны клопат аб чалавеку, аб яго лёсе, аб яго жыцці!

Кожны бацька павінен сам старацца, каб яго дзеці вучыліся ў ствараемых школах Фабрычна-Заводскага Навучання. Толькі пры совецкай уладзе дзеці мае сталі сапраўднымі людзьмі. Іх у мяне двое. Сын працуе намеснікам начальніка планавага аддзела другога камбіната. А яму-ж яшчэ няма і 20 год. На гэтым прадпрыемстве працуе і дачка мая. Цяпер ёй аказалі вялікую чэсць: на курсы ў Ленінград пасылаюць.

Радаснае жыццё настала. Толькі жыць і жыць.

Л. Левітан,
стаханавец-рацыяналізатар другога камбіната.

ПАСПЯХОВА ЗАКОНЧЫЦЬ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫЯ РАБОТЫ

У ГРОДНЕНСКІМ РАЁНЕ ЗБІРАЮЦЦА МАЛАЦІЦЬ ЗІМОЙ

ГРОДНА. (Ад нашага карэспандэнта). Абком КП(б)Б і аблвыканком абавязалі райкомы і райвыканкомы закончыць малацьбу да 5 кастрычніка. Як-жа гэта рашэнне ажыццяўляецца ў Гродненскім раёне? 2 і 3 кастрычніка мы пабывалі ў радзе калгасаў Лашынскага і Індурскага сельсоветаў. Вось калгас імені 22-й гадавіны РСЧА. Тут сабралі ўраджай з плошчы ў 152 гектары, а абмалацілі толькі з 50 гектараў. На пытанне чаму не праводзіцца малацьба, старшыня калгаса тав. Салей адказаў: «Малаціць будзем узімку, зараз убіраем бульбу».

Падобныя адказы можна чуць ад многіх кіраўнікоў калгасаў. Яшчэ моцна жывуць старыя традыцыі аднаасобных гаспадарак—малаціць абожка ўсю зіму. Тут спадзяюцца на складаную малатарню, тады, як сам калгас мае тры конных малатарні.

У калгасе «Парыжская комуна» ёсць 7 конных малатарань, але яны прастойваюць. Кіраўнікі калгасаў з пагардай адносяцца да гэтых малатарань. Машынна-трактарная станцыя мае пятара дзесятка лакамабіляў, але яны стаяць без руху. «Дроў сухіх няма»,—заяўляе дырэктар МТС тав. Рамакоў.

Старшыні многіх калгасаў яўна не жадаюць прыступаць да малацьбы і ігнарыруюць указанні сельсовета. Старшыня калгаса «Першае мая» тав. Ліпкін заявіў: «Малаціць буду пасля ўборкі бульбы».

3 кастрычніка, калі стаяла добрае, цёплае надвор'е, на полі не працавалі, а наладжвалі нейкае рэлігійнае свята.

Калгасы раёна павінны абмалаціць зерневыя з плошчы 4.500 гектараў. На 1 кастрычніка абмалочана толькі 1.800 гектараў—40 працэнтаў да плана.

Г. Лупсякоў.

ШТО ТАРМОЗІЦЬ ЗДАЧУ БУЛЬБЫ ДЗЯРЖАВЕ

На стале ўпаўнаважанага Наркамата загатовак Кнышынскага раёна тав. Громава ляжаць дзве зводкі аб ходзе ўборкі і здачы бульбы па раёну на 1 кастрычніка.

Зводкі гавораць аб рэзкім разрыве, які існуе паміж копкай і здачай бульбы дзяржаве. Бульбы выкапана 81,3 процанта, а загатоўлена ўсяго 24 процанты.

У раёне ёсць сельсоветы, дзе пабольшэвіцку спалучылі ўборку і здачу бульбы. Доўнарскі сельсовет, напрыклад, набліжаецца да выканання плана бульбапаставак. Старшыня сельсовета тав. Шапілаўскі і агент па дзяржаўных пастаўках тав. Ермаловіч з першага дня копкі бульбы арганізавалі яе здачу. Усе 42 сялянскія гаспадаркі вёскі Авечкі першыя ў сельсовеце выканалі свой план бульбапаставак.

Набліжаюцца да заканчэння бульбапаставак Галыненскі і Кнышынскі горсоветы і Далістоўскі сельсовет. З трох калгасаў у раёне выканаў свой план бульбапаставак толькі калгас «Першае мая». Калгас «Вольная праца» яшчэ не прыступіў да здачы бульбы.

Што тармозіць выкананне дзяржаўнага плана бульбапаставак? Асноўная прычына крыецца ў тым, што большасць сялян прытрымліваецца такой практыкі: раней выкапаць усю бульбу, а потым прыступіць да здачы. Сялянскія масы не арганізаваны, каб адначасова з уборкай адвезці бульбу на загатоўчыя пункты.

Монькаўскі загатоўчы пункт сваёй дрэннай работай таксама тармозіць здачу бульбы дзяржаве. 4 верасня сотні фурманак, груженых бульбай, з самай раніцы чакалі прыёмкі. Толькі ў палове трэцяй гадзіны дырэктар канторы райзага тав. Сілкоў пачаў устанаўліваць чаргу. На пункце была мітусня. Прыёмшчыкі працавалі з перабоямі, бо вагі капрызнічалі. Упаўнаважаны наркамзага тав. Громаў нервова бегаў па двары і шукаў спраўныя вагі, але дарэмна. Запасных вагаў зараней не падрыхтавалі.

Дрэнна арганізавана культурна-бытавое абслугоўванне здатчыкаў. Не паклапаціліся аб буфеце, аб чайнай.

Нарэшце, яшчэ не вырашана пытанне аб тым, дзе будзе прымацца астатняя бульба. Справа ў тым, што монькаўскі пункт праз чатыры-пяць дзён заканчвае прыёмку бульбы ад здатчыкаў у адпаведнасці з устаноўленым планам. Паўстае пытанне, дзе прымаць яшчэ 3 тысячы тон бульбы. Аблнаркамзаг пасылае тэлеграму за тэлеграмай на імя райзага, каб бульбу адпраўлялі на спіртзаводы Едвабнаўскага раёна. Ад самага бліжэйшага сельсовета да спіртзавода — 50 кіламетраў, а ў сярэднім 90—120 кіламетраў. Нельга дапусціць, каб на такую вялікую адлегласць везці бульбу.

Г. Майсееў.

Вечар Ванды Васілеўскай

Вялікая аудыторыя Дзяржаўнага політэхнічнага музея ў Маскве — традыцыйнае месца сустрэчы масквічоў з любімымі пісьменнікамі. У сценах гэтага будынка, дзе гучэў багатырскі голас Маякоўскага, адбылася сустрэча Ванды Васілеўскай з сваімі чытачамі.

Ванда Васілеўская ўвайшла ў совецкую літаратуру, як совецкі пісьменнік, задоўга да развалу панскай Польшчы, задоўга да таго, як заходнія вобласці далучыліся да Совецкага Саюза. І ўся яе творчасць, усё яе аблічча — гэта аблічча совецкага літаратара, — гаворыць тав. Фадзееў, вітаючы пісьменніцу імені Саюза совецкіх пісьменнікаў.

Падрабязны аналіз і характарыстыку творчасці Ванды Васілеўскай даў у сваім дакладзе тав. Д. О. Заслаўскі. Кнігі Васілеўскай, гаворыць ён, паказалі нам сапраўдны твар панскай Польшчы, гнілую аснову дзяржавы, якая ўзнікала не сілы, агідны вываратраіны, якая лічыла сябе носьбітам заходнееўрапейскай культуры. Кнігі Васілеўскай прасякнуты выключнай унутранай сілай. Талент яе спее і мацнее з кожным новым яе творам. Праўдзівасць яе кніг зрабіла іх амаль прароцкімі.

Тав. Заслаўскі гаворыць далей аб палітычнай дзейнасці тав. Васілеўскай. Яе артыкулы ў газетах — узор баявой палітычнай публіцыстыкі.

Вечар закончыўся чытаннем урыўка з выдатнага рамана Васілеўскай «Радзіма».

Закончыўся XII шахматны чэмпіянат СССР

XII Усесаюзны шахматны чэмпіянат, які працеваўся цэлы месяц, закончан. У 19 турах усе ўдзельнікі чэмпіяната сыгралі паміж сабой. 3 кастрычніка вызначыліся пераможцы—мацнейшыя з мацнейшых.

На першае месца ў чэмпіянаце з аднолькавай колькасцю ачкоў—$13\frac{1}{2}$—выйшлі Бандарэўскі і Ліліенталь. Трэцяе месца займае Смыслоў (13 ачкоў), чацвертае—Керэс (12 ачкоў), пятае і шостае дзеляць Балеслаўскі і Батвінік (па $11\frac{1}{2}$ ачкоў), сёмае, восьмае і дзявятае месцы займаюць Дубінін, Верасаў і Макагонаў (па $10\frac{1}{2}$ ачкоў), на дзесятым месцы—Пятроў (9 ачкоў), адзінаццатае і дванаццатае месцы дзеляць Лісіцын і Рагозін (па $8\frac{1}{2}$ ачкоў), Канстанцінопальскі, Мікенас, Панаў і Стольберг, якія набралі па 8 ачкоў, займаюць трынаццатае—шаснаццатае месцы. На семнаццатым месцы—Герстэнфельд (7 ачкоў), васемнаццатае і дзевятнаццатае дзеляць Котаў і Левенфіш (па $6\frac{1}{2}$ ачкоў) і, нарэшце, Рудакоўскі, набраўшы $5\frac{1}{2}$ ачкоў, замыкае турнірную табліцу.

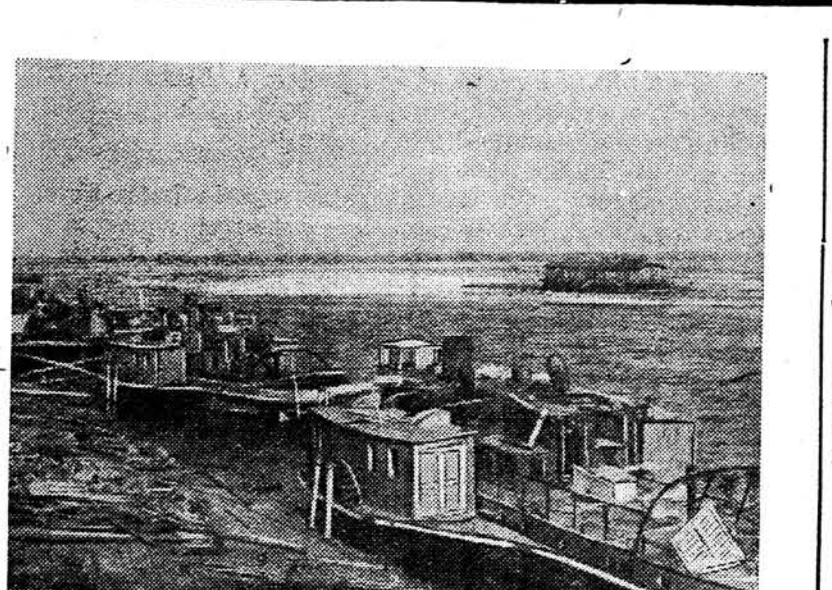
Па Совецкай краіне

ЮБІЛЕЙНАЯ ВЫСТАЎКА У ВАЕННА-МЕДЫЦЫНСКАЙ АКАДЭМІІ ІМ. С. М. КІРАВА

ЛЕНІНГРАД. У прафілактычным інстытуце ваенна-медыцынскай акадэміі ім. С. М. Кірава адкрылася выстаўка, прысвечаная 140-годдзю акадэміі. Прадстаўлены навуковыя працы і падручнікі, напісаныя вялікімі вучонымі Піраговым, Сеченавым, Паўлавым і іншымі выдатнымі людзьмі акадэміі. Ёсць кнігі і падручнікі, выданыя Акадэміяй з 1798 года. Макеты, муляжы, прэпараты, інструменты даюць прадстаўленне аб развіцці рускай дарэвалюцыйнай і совецкай медыцынскай навукі.

РАДЫЁЗАВОД У ЛЬВОВЕ

ЛЬВОЎ. Закончылася будаўніцтва радыёзавода, які арганізуецца на базе промкааператыўнай арцелі «Радыёпром». Завод будзе выпускаць у год 10 тысяч сяміляпмавых прыёмнікаў новага тыпу «РП-77». Арцель ужо выпусціла 250 такіх апаратаў.

У гэтым годзе Гомельскі суднарамонтны завод БССР упершыню ўвядзе будаўніцтва газаходаў, якія прызначаюцца для рэйсаў па Днепра-Бугскаму каналу.

На здымку: газаходы, гатовыя да эксплаатацыі.

Фота К. Якубовіча. Фота-хроніка БЕЛТА.

З ГЕКТАРА 1800 ПУДОЎ БУЛЬБЫ

Рахункавод калгаса імені Сталіна, Маладзечанскага раёна, Вілейскай вобласці, тав. Бошка, прымяняючы высокую агратэхніку, дабіўся ўраджаю бульбы на ўчастку па 1800 пудоў з кожнага гектара.

У ТАРТУСКІМ УНІВЕРСІТЭЦЕ ПАЧАЎСЯ ВУЧЭБНЫ ГОД

ТАРТУ. (Эстонская ССР). Пачаўся вучэбны год у Тартускім універсітэце — старэйшай навучальнай установе Эстонскай ССР.

Універсітэт існуе звыш 300 год. На яго факультэтах навучаецца каля трох тысяч студэнтаў.

На урачыстым пасяджэнні выступілі сакратар ЦК КП(б) Эстоніі тав. Каратам, нарком асветы Эстонскай ССР тав. Н. Андрэзэн, рэктар універсітэта прафесар Х. Курс і іншыя.

РАСКОПКІ У ЗАХОДНІХ АБЛАСЦЯХ УКРАІНЫ

КІЕЎ. На месцы старажытнага гарадзішча ў сяле Плеснеску, Олеськага раёна, Львоўскай вобласці, які ўпамінаецца ў «Слове аб палку Ігаравым», экспедыцыя Археалагічнага інстытута Акадэміі навук СССР знойдзена частка дзвярэй, на якіх выяўлен воін, выразаны з косці. Унізе ёсць маляўнічае сцэн гарадзішча. Работа выканана з вялікім майстэрствам і дае ўяўленне аб узбраенні воіна таго перыяду.

Гутаркі з чытачом

Праўда аб нацыянальнай варожасці

Большасць дзяржаў свету насяляюць розныя нацыянальнасці — вялікія і малыя. Такія дзяржавы можна назваць многанацыянальнымі. Але ва ўсіх буржуазных многанацыянальных дзяржавах няма роўнапраўя нацый: пануючы клас адной нацыянальнасці прыгнятае астатнія народнасці. Не дзіўна, што буржуазныя многанацыянальныя дзяржавы падвергнуты распаду, асуджаны на пагібель.

Вядомы праваліўшыся вопыт такой многанацыянальнай буржуазнай дзяржавы, як старая Аўстра-Венгрыя. У гэтай дзяржаве аўстрыйскія памешчыкі і капіталісты на працягу поўвека сілай стрымлівалі і падаўлялі нацыянальныя інтарэсы малых народаў (чэхаў, палякаў, украінцаў, харватаў, мараваў і іншых), нацкоўвалі паміж сабой гэтыя нацыянальнасці. У канцы вайны 1914—1918 гг. Аўстра-Венгрыя распалася.

Прывядзем больш свежы прыклад. У 1939 годзе, як толькі пачалася вайна паміж Германіяй і Польшчай, польская дзяржава стала цярпець паражэнне за паражэннем і вельмі скора распалася. Нацыянальныя меншасці былой Польшчы — украінцы, беларусы, яўрэі і іншыя, якія складалі амаль палову ўсяго насельніцтва Польшчы — жылі ў страшэнным прыгнечанні і бяспраўі, гвалтоўна апалячваліся і не мелі ніякай нацыянальнай самастойнасці. Натуральна, гэта прывяло да таго, што ў Польшчы не змагло стварыцца ўнутранага адзінства і спайкі сіл, неабходных для таго, каб даць адпор непрыяцелю.

Ганебнае прыгнечанне нацыянальных меншасцей знайшло шырокае прымяненне і ў баярскай Румыніі. Украінцам, малдаванам, рускім, жыўшым у Бесарабіі і Паўночнай Букавіне, забаранялася гаварыць і вучыць сваіх дзяцей на роднай мове, іх гвалтоўна «румынізіравалі», іх пазбавілі элементарных грамадзянскіх правоў. У Бесарабіі румынская баяршчына ўстанавіла самы грубы каланіяльны прыгнёт, які прывод́зіў да выраджэння бесарабскага народа.

Любая капіталістычная краіна нямысліма без расавага і нацыянальнага прыгнечання.

Расавае і нацыянальнае прыгнечанне закладзена ў самой прыродзе буржуазнай дзяржавы. Распальваць нацыянальную варожасць — у інтарэсах капіталістаў, бо гэта дапамагае ім утрымаць уладу над працоўным народам.

Царская Расія была названа Леніным «турмой народаў», бо апрача прыгнёту памешчыкаў і капіталістаў, дзесяткі мільёнаў працоўных цярпелі неймавернае нацыянальнае прыгнечанне. Усе невялікарускія нацыянальнасці царызм аб'яўляў «ніжэйшай расай». У афіцыяльных дакументах яны пагардліва называліся «іншародцамі». Нацыянальныя меншасці былі абмежаваны ў правах і трапляглі пад усякія зневажэнні.

Узбекам—самай шматлікай з нацый, насяляючых Сярэднюю Азію — царскія чыноўнікі забаранялі паяўляцца ў грамадскіх месцах у сваіх нацыянальных касцюмах; па чыгунках яны павінны былі ездзіць у асобных вагонах. Яўрэі былі абмежаваны нават у праве жыхарства, у свабодзе перасоўвання, у праве займацца сельскай гаспадаркай і т.д.

Царызм свядома распальваў нацыянальную варожасць паміж народамі Расіі. Паліцыя, жандармерыя, ваеншчына арганізоўвалі хуліганаў для крывавай расправы з «іншародцамі». Так былі арганізаваны яўрэйскія пагромы на Украіне і ў іншых месцах, армяна-татарская разня ў Закаўказзі. Цар Нікалай II на справаздачы аб зверствах яўрэйскіх пагромаў у Беластоку зрабіў цынічны надпіс: «А мне якая справа?»

Мы вышэй гаварылі, што царызм прыгнятаў усе невялікарускія нацыянальнасці. Але гэта не значыць, што рускім рабочым і рускім сялянам прыходзілася соладка. Не. Іх бязлітасна эксплаатавалі фабрыканты, заводчыкі, банкіры, памешчыкі, кулакі. Рабочы дзень на заводах і фабрыках дасягаў 10—12 і нават больш гадзін. Заработкі былі нізкія, жыллёвыя ўмовы страшэнныя: беднасць, жабрацтва, беспрацоўе. Сялянства знясілілася ад падаткаў, беззямелля, яно разаралася і бяднела.

Натуральна, што перад рабочымі і сялянамі ўсё вастрэй паўставала пытанне: хто-ж сапраўдны віноўнік усіх гэтых бедстваў і няшчасцяў? Найбольш свядомыя рабочыя і сяляне гаварылі: «Багачы-дармаеды, капіталісты і памешчыкі — вось хто прыгнятае народ і высмоктвае з яго ўсе сокі. Трэба знішчыць гэты крывавы рэжым эксплаататараў».

Царызм, капіталісты і памешчыкі баяліся росту палітычнай свядомасці працоўных, баяліся абвастрэння класавай барацьбы. Каб адцягнуць увагу рабочых, царызм распальваў нацыянальную варожасць. На Украіне і Беларусі, дзе было многа яўрэяў, царскія сатрапы гаварылі: «Ва ўсім вінаваты яўрэі». У Баку, на нафтавых промыслах, дзе былі сабраны вялікія масы пралетарыяў, дзе былі асабліва моцныя рэвалюцыйныя настроі, царызм, буржуазія нацкоўвалі армян на татар (так раней у Закаўказзі называлі азербайджанцаў), а татар на армян. Яўрэйскія крывавыя пагромы, армяна-татарская разня — усё гэта павінна было адцягнуць увату працоўных ад барацьбы з сапраўднымі прыгняталънікамі.

На самай справе: ці ёсць якая-небудзь розніца паміж капіталістамі любой нацыянальнасці? Будзь фабрыканты рускімі, немцамі, яўрэямі, татарамі, палякамі — усе яны ў аднолькавай ступені нажываюцца на поце і крыві працоўных, усе яны з'яўляюцца ворагамі працоўных. Яўрэйскія фабрыканты таксама бязлітасна эксплаатавалі рабочых-яўрэяў, як, скажам, польскія фабрыканты эксплаатавалі палякаў-рабочых. Але ў панскай Польшчы ўсе няпольскія рабочыя пераносілі двайны гнёт: эканамічны і нацыянальны, — іх прыгняталі не толькі як рабочых, але і як нацыянальныя меншасці.

Вялікую ролю ў распальванні нацыянальнай варожасці сярод насельніцтва буржуазных краін іграюць папы. Рэлігія заўсёды раздзяляла людзей, сеяла сярод іх варожасць, рознь і сваркі. Усе-ж рэлігіі змагаюцца паміж сабой, нацкоўваючы адзін на аднаго іншаверуючых.

Так, хрысціянская царква вучыць, што хрысціянін не павінен мець ніякіх спраў з паслядоўнікамі іудзейства, мусульманства і т. д. Тое-ж самае прапаведуе і іудзейская рэлігія, выхоўваючы сярод веруючых яўрэяў нянавісць да хрысціян. Такім-жа чынам дзейнічаюць магаметане, лічачы толькі сябе прававерным. Ды і ўнутры хрысціянства не спыняецца барацьба паміж каталіцтвам, праваслаўем, лютаранствам і іншымі веравучэннямі. А так як людзі, прызнаючыя розныя рэлігіі, звычайна належаць да розных нацый, то рэлігія і садзейнічае абвастрэнню нацыянальнай варожасці. Так было ў царскай Расіі, дзе панавала праваслаўная царква. Так было нядаўна і ў панскай Польшчы, дзе ксяндзы насільна навязвалі украінцам і беларусам каталіцкую веру, нацкоўваючы палякаў на украінцаў, беларусоў і на яўрэяў.

Каму выгадна нацыянальная варожасць? Яна выгадна толькі эксплаататарскім класам — капіталістам і памешчыкам. Нацыянальная варожасць — праверны метад барацьбы буржуазіі супроць працоўных. Нацкоўваючы адну нацыянальнасць на другую, буржуазія пры дапамозе паліцыі, папоў, газет і т. д. затуманьвае класавую свядомасць працоўнага народа, перашкаджае працоўным розных нацыянальнасцей аб'яднацца ў адзіны рэвалюцыйны фронт супроць прыгняталънікаў.

Аб найбольш небяспечнай форме нацыянальнай варожасці — антысемітызме — таварыш Сталін сказаў: «Антысемітызм выгадны эксплаататарам, як громаадвод, выводзячы капіталізм з-пад удару працоўных. Антысемітызм небяспечны для працоўных, як абманная сцежка, збіваючая іх з правільнага шляху і прыводзячая іх у джунглі».

Бальшэвікі заўсёды былі ярымі праціўнікамі нацыяналізма. Яны заўсёды змагаліся і змагаюцца за пралетарскі інтэрнацыяналізм. У годы барацьбы з царскім самадзяржаўем і капіталізмам бальшэвіцкая партыя згуртоўвала пад сваімі сцягамі рускіх рабочых з рабочымі ўсіх прыгнечаных нацыянальнасцей супроць агульнага ворага — фабрыкантаў, заводчыкаў, памешчыкаў. У годы царызма украінскія, латвійскія, эстонскія, польскія, азербайджанскія, яўрэйскія пралетарыі змагаліся за сваё вызваленне ў першых радах сумесна з рускімі рабочымі і пад кіраўніцтвам рускіх рабочых. У час грамадзянскай вайны 1918—1920 гг., калі маладую Савецкую Расію з усіх бакоў акружалі замежныя інтэрвенты і полчышчы белагвардзейцаў, у радах Чырвонай Арміі і ў яе партызанскіх атрадах аддана змагаліся за ўладу Советаў рускія, украінцы, грузіны, казахі, татары, башкіры, калмыкі і многія іншыя народнасці Совецкай краіны, якія аб'ядналіся ў цесным саюзе супроць эксплаататараў.

Знішчэнне ўлады капіталістаў і памешчыкаў з'яўляецца асноўнай умовай для збліжэння ўсіх нацый у мэтах рэвалюцыйнай барацьбы.

Вялікая Кастрычніцкая соцыялістычная рэвалюцыя, знішчыўшы буржуазна-памешчыцкі лад, упершыню ў сусветнай гісторыі пакончыла і з усякім нацыянальным прыгнётам. Каля 60 нацый, нацыянальных груп і народнасцей жыве ў СССР. Ён састаіць з 16 Саюзных Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік, аб'яднаных у адну дзяржаву на пачатках роўнасці і добраахвотнасці народаў.

СССР — новая, соцыялістычная дзяржава, пабудаваная на ўзаемным супрацоўніцтве і дружбе народаў. Гэта глыбока інтэрнацыянальная дзяржава, сіле якой можа пазайздросціць любая дзяржава свету. Усе народы вялікага Совецкага Саюза роўнапраўныя.

СССР зыходзіць з марксісцка-ленінскага прынцыпа: не можа быць свабодным народ, прыгнятаючы другія народы. Совецкі народ з'яўляецца адзіным у свеце свабодным народам.

Артыкул 123 Канстытуцыі СССР гласіць:

«Роўнапраўе грамадзян СССР, незалежна ад іх нацыянальнасці і расы, ва ўсіх галінах гаспадарчага, дзяржаўнага, культурнага і грамадска-палітычнага жыцця з'яўляецца няўхільным законам.

Якое-б то ні было прамое ці ўскоснае абмежаванне правоў ці, наадварот, устанаўленне прамых ці ўскосных пераваг грамадзян у залежнасці ад іх расавай і нацыянальнай прыналежнасці, роўна як усякая прапаведзь расавай і нацыянальнай выключнасці, нянавісці ці зневажэння — караюцца законам».

Совецкая ўлада, ажыццяўляючы ленінска-сталінскую палітыку, імкнецца не толькі к фармальнай роўнасці нацый, але і дабіваецца роўнасці на справе. З гэтай мэтай школа, друк, суд і т. д. будуюцца для кожнага народа на сваёй роднай мове. Пры гэтым совецкая ўлада ўсяляк дапамагае эканамічнаму і культурнаму ўздыму адсталых у мінулым народаў, імкнучыся да таго, каб яны дагналі больш развітыя народы.

У выніку ўсё мацнейшымі становяцца брацкія сувязі паміж шматлікімі народамі СССР і паступова знікаюць астаткі былой нацыянальнай варожасці.

Брацкі саюз, узаемнае давер'е, падтрымка, дружба народаў—дапамагаюць працоўным усіх нацый, насяляючых наш вялікі Совецкі Саюз, атрымліваць поспехі ў будаўніцтве бяскласавага комуністычнага грамадства.

Таварыш Сталін гаворыць: «Дружба паміж народамі СССР — вялікае і сур'ёзнае заваяванне. Бо пакуль гэта дружба існуе, народы нашай краіны будуць свабодны і непераможны. Ніхто не страшны нам, ні ўнутраныя, ні знешнія ворагі, пакуль гэта дружба жыве і мацнее».

Г. Гурэў.

Чырвонасцяжны ансамбль чырвонаармейскай песні і пляскі Саюза ССР пад кіраваннем А. В. Александрава ў саставе 225 чалавек прыбыў у Беласток.

На здымку: народны артыст СССР, прафесар-ордэнаносец А. В. Александраў сярод салістаў ансамбля. Першы рад (злева направа): Г. І. Бабаеў, І. Ф. Кузнецоў, В. І. Нікіцін, прафесар А. В. Александраў, ордэнаносец Ю. Г. Лаут. Другі рад: А. А. Александраў, ордэнаносец В. К. Панкоў, П. А. Твердахлебаў і В. П. Лягін.

ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

АДСУТНІЧАЕ ПРАВЕРКА ВЫКАНАННЯ ПАРТЫЙНЫХ РАШЭННЯЎ

Сістэматычная праверка выканання партыйных рашэнняў — умова, без якой нямысліма плённая бальшэвіцкая работа.

Аднак некаторыя кіраўнікі партарганізацый не зразумелі важнасці праверкі выканання партыйных рашэнняў.

На справаздачна-выбарчым сходзе партарганізацыі Аўгустоўскага райвыканкома тры месяцы назад комуністы для паляпшэння партыйнай работы намецілі рад практычных мерапрыемстваў. У рашэнні схода, у прыватнасці, было запісана аб неабходнасці палепшыць партыйнае кіраўніцтва соцыялістычным спаборніцтвам. Але рашэнні і прапановы комуністаў засталіся нявыкананымі. Да апошняга часу ў большасці аддзелаў райвыканкома спаборніцтва не арганізавана.

Тое-ж самае можна сказаць і аб партыйным кіраўніцтве профсаюзнай работай. Не гледзячы на рашэнне справаздачна-выбарчага схода, партбюро нічога не зрабіла. Прафарганізацыя, у якой налічваецца каля 100 членаў саюза, амаль зусім не працуе. На працягу некалькіх месяцаў нават не было сходаў. Слаба праводзіцца сярод членаў саюза палітмасавая работа. Старшыні мясцкома тав. Сінкевічу партарганізацыя не аказвае дапамогі. І не дзіўна пагэтаму, што важнейшыя рашэнні X пленума ВЦСПС аб перабудове профсаюзнай работы ў калектыве не вывучаны. Асобныя комуністы—члены профсаюза, як, напрыклад, тт. Крычэўскі, Малчанаў, не плоцяць членскіх узносаў па чатыры месяцы.

Пытанням комсамольскай работы справаздачна-выбарчы сход удзяліў вялікую ўвагу, але рашэнне схода таксама засталося на паперы. У комсамольскай арганізацыі сходы праводзяцца ад выпадку да выпадку. Адсутнічае план работы арганізацыі. На справаздачна-выбарчым комсамольскім сходзе з комуністаў ніхто не прысутнічаў.

Бюро партыйнай арганізацыі не заглядвае ў рашэнні партыйных сходаў. Каля двух месяцаў таму назад была вынесена пастанова аб стварэнні пры райвыканкоме насценнай газеты. Гэту работу даручылі члену партыі тав. Рыліку. Але-ж насценгазета не выйшла і па сённяшні дзень.

Праверка выканання партыйных рашэнняў павінна быць сістэматычнай і своечасовай. Толькі пры такіх умовах будзе добра пастаўлена ўся партыйная работа.

Н. Шулейка,
Ф. Масанін.

РАБОТА СЕЛЬСКАГА АГІТКАЛЕКТЫВА

У састаў агіткалектыва Данілкаўскага сельсовета ўваходзіць 25 чалавек. Сярод іх—комсамольцы, інтэлігенты і перадавыя калгаснікі.

З першых-жа дзён свайго існавання агіткалектыў па-баявому разгарнуў палітмасавую работу сярод насельніцтва.

Ён карыстаецца вялікім аўтарытэтам сярод калгаснікаў і працоўных сялян—аднаасобнікаў.

У жніўні было праведзена трое заняткаў з членамі агіткалектыва. Лектар абкома партыі тав. Захарава прачытала агітатарам лекцыю аб Указе Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 26 чэрвеня. Прачытана лекцыя «Вучэнне Леніна—Сталіна аб калектывізацыі сельскай гаспадаркі». Цікавы даклад аб міжнародным становішчы прачытаў тав. Глушакоў.

Добрыя прыклады агітацыйнай работы паказваюць рахункавод калгаса імені Дзімітрава тав. Махахей, настаўнік Пархімоўскай школы тав. Карытка, загадчык чырвоным кутком тав. Карпач і рад іншых таварышоў, якія шырока разгарнулі палітычную агітацыю сярод насельніцтва. Яны рэгулярна праводзяць чытку газет і гутаркі з калгаснікамі і сялянамі-аднаасобнікамі.

У рэзультаце добрай пастаноўкі палітычнай агітацыі сярод насельніцтва Данілкаўскі сельсовет добра спраўляецца з выкананнем дзяржаўных абавязацельстваў, ідзе перадавым у раёне па выкананню ўсіх мерапрыемстваў.

У калгасе імені Дзімітрава і імені Комінтэрна сіламі агітатараў рэгулярна выпускаюцца насценныя газеты, у якіх прымаюць актыўны ўдзел калгаснікі.

Аддзел прапаганды і агітацыі райкома партыі шырока папулярызуе вопыт работы Данілкаўскага агіткалектыва сярод іншых агіткалектываў раёна і дапамагае ім наладзіць работу.

А. Мядзведзеў,
загадчык аддзела прапаганды і агітацыі Крынкаўскага райкома партыі.

НАША РАДЗІМА

Кіргізская ССР

На паўднёвым усходзе СССР, ля граніцы з Кітаем, размешчана Кіргізская Совецкая Соцыялістычная Рэспубліка. Плошча рэспублікі — каля 197 тысяч квадратных кілометраў. Насельніцтва — 1 мільён 460 тысяч чалавек, з якіх дзве трэці — кіргізы.

Совецкая Кіргізія — горная краіна. У некалькіх мясцах яе прарэзаюць пладародныя даліны рэк Чу, Талас і частка Ферганскай даліны. Высока да неба паднімаюцца снегавыя хрыбты гор Тянь-Шаня і Памір-Алая з багацейшымі пасбішчамі на прадгор'ях.

У дарэвалюцыйны час Кіргізія была краінай вандроўніцтва і адсталага земляробства. Вандроўнікі-кіргізы былі адным з самых прыгнечаных народаў царскай Расіі: жылі яны ў цемры і бескультур'і. Царскі ўрад, накіроўваючы ў Кіргізію перасяленцаў, адабраў к 1916 году ў карэннага кіргізскага насельніцтва больш 6 мільёнаў дзесяцін лепшых пасбішчных і паліўных земляў. Звыш паловы жывёлы належала тады баям (кулакам) і манапам (князькам).

Працоўны народ не меў зямлі і вымушан быў арандаваць яе ў багацеяў у парадку іздольшчыны. У кіргізаў не было сваёй пісьменнасці, насельніцтва было амаль пагалоўна непісьменным.

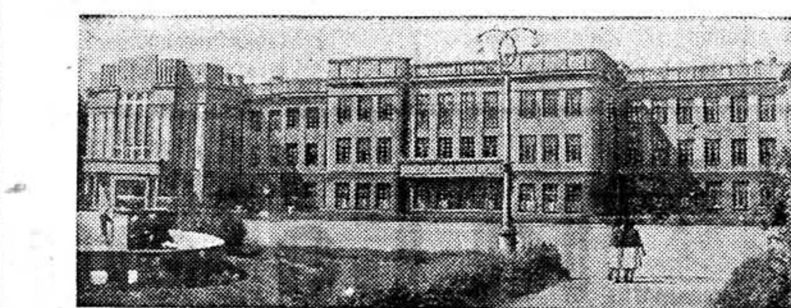
Совецкая ўлада і партыя бальшэвікоў паднялі кіргізскі народ з цемры і невуцтва, зрабілі яго роўнапраўным у сям'і народаў Совецкай краіны, адрадзілі яго творчыя сілы.

За годы совецкай улады Кіргізія ператварылася ў адну з квітнеючых соцыялістычных рэспублік вялікага Совецкага Саюза. Багацейшыя прыродныя багацці Кіргізіі, якія ляжалі да рэвалюцыі амаль нескарыстанымі: каменны вугаль, жалезная руда, нафта, золата, свінец і іншыя,— пастаўлены на службу народнай гаспадаркі краіны. У Кіргізскай рэспубліцы выраслі вугальныя шахты, свінцовыя руднікі, мясакамбінат, бавоўначысцільныя і цукровыя заводы, бавоўняныя і жывёлагадоўчыя соўгасы, машынна-трактарныя станцыі.

Буйная прамысловасць Кіргізскай рэспублікі дае цяпер прадукцыі амаль у 100 разоў больш, чым да рэвалюцыі. Каменнавугальныя шахты Кіргізіі забяспечваюць вугалем сярэднеазіяцкія рэспублікі: Узбекскую, Таджыкскую, Туркменскую.

За годы сталінскіх пяцігодак у Кіргізскай рэспубліцы праведзены вялікія абвадняльныя работы. Самі калгаснікі пабудавалі нямала абвадняльных каналаў. У выніку гэтага паліўныя землі пашыраны больш чым на 760 тысяч гектараў.

У калгасах Кіргізіі аб'еднана 97,7 проц. сялянскіх гаспадарак. Адходзяць у мінулае паходныя юрты вандроўнікаў. Калгасы абзавяліся ўпарадкаванымі дамамі, жывёлагадоўчымі фермамі, школамі, клубамі.

Чырвоная плошча і Дом Урада Кіргізскай ССР у гор. Фрунзе.
Фота А. Бахвалава. Фота-клішэ ТАСС.

У калгасах і соўгасах Кіргізіі развіта пасбішчная горная жывёлагадоўля. Кіргізія мае вялікія дасягненні ў развіцці жывёлагадоўлі. За апошнія пяць год пагалоўе авечак і коз павялічылася на 140 проц., коней—на 46 проц., буйнай рагатай жывёлы—на 72 процанты. Шляхам скрыжавання розных парод павышаецца прадукцыйнасць жывёлы, вырошчваюцца высокапародзістыя авечкі, коні.

Зямля ў калгасах апрацоўваецца не драўлянай сахой, як раней у аднаасобных гаспадарках, а пры дапамозе трактараў і розных машын. Калгасы збіраюць багатыя ўраджаі цукровых буракоў, бавоўны, кенафу, каноплеў. Чатыры годы падрад Кіргізія ідзе ўперадзе іншых рэспублік і краёў Совецкага Саюза па ўраджайнасці буракоў. У 1939 годзе Кіргізія ў гэтай справе дасягнула сусветнага рэкорда: у сярэднім па рэспубліцы было сабрана 382 цэнтнеры буракоў з гектара. Першае месца ў СССР трымае Кіргізія і па ўраджайнасці бавоўны.

Развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, гандлю і транспарта небывала палепшыла жыццё кіргізаў. Усюды паявіліся новыя жылішчы, школы, дзіцячыя дамы, клубы, тэатры, бальніцы.

У рэспубліцы зараз 1.754 школы: у 17 разоў больш чым да рэвалюцыі. У іх вучыцца 317 тысяч дзяцей. Хутка ідзе ліквідацыя непісьменнасці сярод дарослага насельніцтва: дзесяткі тысяч людзей навучаюцца ў школах ліквідацыі непісьменнасці. У Кіргізіі 5 вышэйшых вучэбных установаў і 28 тэхнікумаў, якія выхоўваюць кадры кіргізскай нацыянальнай інтэлігенцыі.

Сталіца Совецкай Кіргізіі — горад Фрунзе — з маленькага захалуснага гарадка ператворана ў буйны цэнтр рэспублікі. Тут выраслі новыя прыгожыя будынкі вышэйшых навучальных установаў, навуковых інстытутаў, тэатраў.

Нарада кандыдатаў партыі

У Граеўскім райкоме КП(б)Б адбылася нарада кандыдатаў партыі. На нарадзе абмеркаван даклад загадчыка арганізацыйна-інструктарскім аддзелам райкома тав. Плаўніка аб значэнні кандыдацкага стажа ў ВКП(б). Пасля даклада кандыдаты падзяліліся вопытам работы над сабой, расказалі, як яны ўдзельнічаюць у партыйным жыцці, як рыхтуюцца да ўступлення ў члены партыі.

У сваім выступленні тав. Грэдасава расказала, што не гледзячы на сканчэнне тэрміну кандыдацкага стажа, яна яшчэ не падрыхтавана да ўступлення ў члены ВКП(б). Гэта—вынік няўважлівых адносін да яе росту са стораны пярвічнай партыйнай арганізацыі. Яна доўгі час была забытай, не прыцягвалася да партыйнай і грамадскай работы. Зараз тав. Грэдасава атрымала партыйнае даручэнне. Цяпер яна паспяхова павышае свой тэарэтычны ўзровень, працуе над падручнікам па гісторыі партыі.

Кандыдат ВКП(б) тав. Наймарк, рыхтуючыся стаць членам вялікай партыі Леніна—Сталіна, закончыў ужо вывучэнне чатырох раздзелаў «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)». У жыцці партарганізацыі ён прымае актыўны ўдзел—працуе рэдактарам насценнай газеты. Кандыдацкі стаж для яго з'явіўся вялікай палітычнай партыйнай школай.

Выступіўшыя на нарадзе адзначылі, што ў партарганізацыі чыгуначнай станцыі не праводзіцца штодзённая работа з кандыдатамі (За год райком правёў толькі адну нараду з кандыдатамі).

Кандыдаты партыі ўнеслі рад практычных прапаноў і прасілі райком арганізаваць для іх серыю дакладаў аб бальшэвіцкай партыі.

ВЫДАТНЫМІ ПРАЦОЎНЫМІ ПОДВІГАМІ СУСТРЭНЕМ XXIII ГАДАВІНУ КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВОЛЮЦЫІ

Заклік гродненскіх табачнікаў

Набліжаецца гістарычная дата — 23-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі. Працоўныя нашай області будуць свабодна адзначаць другі раз у сваім жыцці гэта вялікае свята. Рабочыя фабрык і заводаў, калгаснікі і калгасніцы, трактарысты машынна-трактарных станцый уключаюцца ў перадкастрычніцкае спаборніцтва.

Рабочыя і служачыя гродненскай дзяржаўнай табачнай фабрыкі звярнуліся з заклікам да ўсіх працоўных Гродна і раёна азнаменаваць 23-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі вытворчымі перамогамі. У сваім звароце яны пішуць:

«На вызваленай зямлі закрасавалася новае жыццё, поўнае шчасця і вялікіх перамог. Вызвалены народ, скінуўшы назаўсёды ярмо панскай нявол, цяпер працуе не на капіталістаў і памешчыкаў, а на сябе, на карысць сваёй соцыялістычнай радзімы. Свабодная праца нараджае новыя соцыялістычныя адносіны, нараджае новых людзей—стахановаў, герояў працы. На нашай фабрыцы ўсе рабочыя ахоплены соцыялістычным спаборніцтвам. У выніку гэтага больш паловы рабочых перавыконваюць нормы выпрацоўкі на 30—50 процантаў. На фабрыцы налічваецца 245 стаханаўцаў і ўдарнікаў, якія паказваюць узоры высокай прадукцыйнасці працы.

Калектыў нашай фабрыкі сваю работу перабудаваў на аснове Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 26 чэрвеня і 10 ліпеня 1940 года. У выніку мы маем умацаванне працоўнай дысцыпліны, паляпшэнне якасці прадукцыі. На фабрыцы разгарнулася барацьба за чэсць фабрычнай маркі, за культуру працы, за выпуск добраякасных папярос і табаку.

Для азнаменавання 23-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі наш калектыў узяў на сябе абавязацельствы да 7 лістапада зрабіць 10 папяроснабіўных машын, поўнасцю пусціць у ход гільзавы цэх і гадавы вытворчы план выканаць датэрмінова—да 12 снежня.

Мы заклікаем усіх працоўных, усе рабочыя калектывы прадпрыемстваў горада Гродна і працоўнае сялянства Гродненскага раёна паследваць нашаму прыкладу, падрыхтаваць вытворчыя падарункі сваёй радзіме. Працуючы соцыялістычнымі метадамі, мы дадзім радзіме на дзесяткі тысяч рублёў прадукцыі звыш плана, а гэтым самым зробім нашу краіну яшчэ больш багатай і магутнай».

На 200 тысяч рублёў прадукцыі звыш плана

Прамысловая арцель «Хімпраца» арганізавана ў снежні мінулага года. У сваёй рабоце члены арцелі дабіліся вялікіх поспехаў. Арцель дала прадукцыі на 1.170.596 рублёў, выканаўшы план на 107,4 процанта. У трэцім квартале выпушчана прадукцыі на 1.100.538 рублёў, што складае 108 процантаў плана. Дзякуючы раздзяленню працы на вытворчыя працэсы і частковай механізацыі арцель дабілася росту прадукцыйнасці працы ў сярэднім на 45 процантаў.

У пачатку арганізацыі арцелі было 32 чалавекі, зараз яна налічвае 84 члены. Арцель мае пяць цэхаў: мылаварны, касметычны, хімічны і іншыя.

Пасля Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 26 чэрвеня ў арцелі не было ні аднаго спазнення і прагулу. Значна палепшылася якасць выпускаемай прадукцыі.

У сувязі набліжэннем 23-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі сярод членаў арцелі шырока разгарнулася соцыялістычнае спаборніцтва на дастойную сустрэчу вялікага свята. Калектыў арцелі ўзяў на сябе абавязацельства даць у чацвертым квартале прадукцыі звыш плана на 200 тысяч рублёў, падняць прадукцыйнасць працы на 10 процантаў, выканаць план па зацверджанаму асартыменту і палепшыць якасць выпускаемага тавару.

Калектыў звярнуўся да ўсіх членаў арцеляў Беластоцкага абпромсаюза з заклікам разгарнуць соцыялістычнае спаборніцтва на дастойную сустрэчу вялікай гадавіны.

Датэрмінова выканаем гадовую праграму

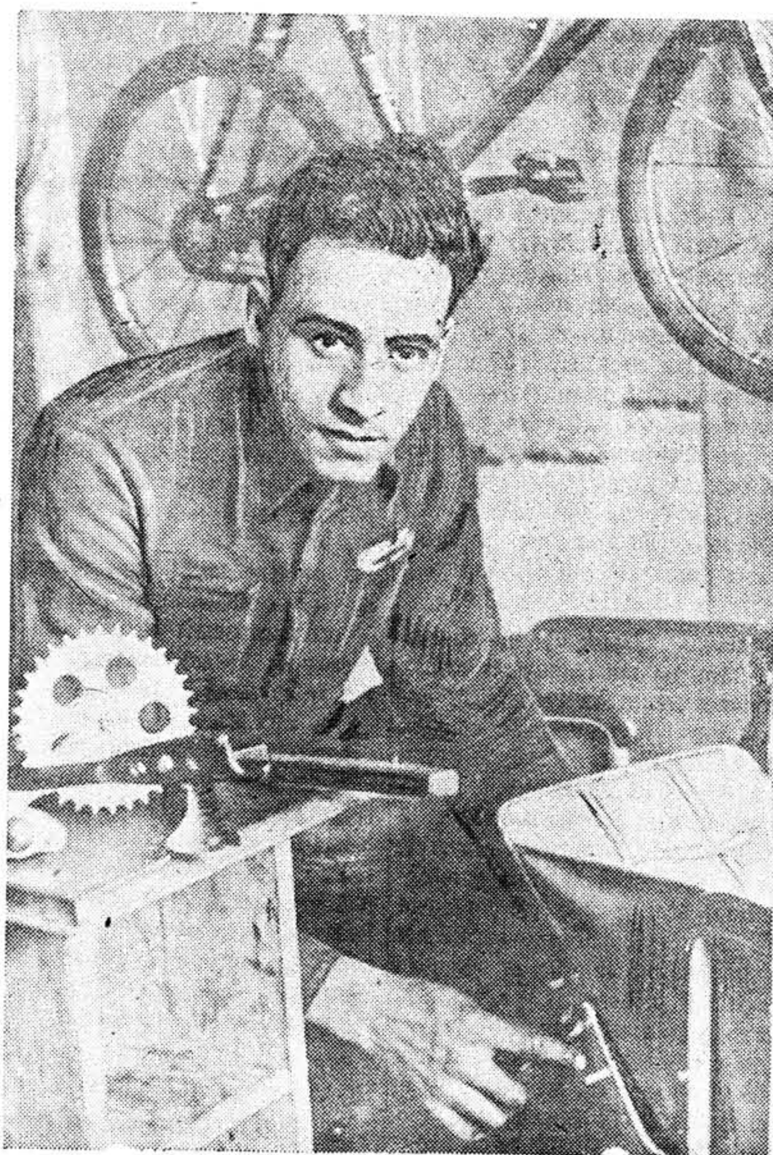
Калектыў 25-й беластоцкай фабрыкі актыўна рыхтуецца сустрэць знамянальную дату—XXIII гадавіну Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі. Верасвеўскі план прадзільны цэх выканаў да 22 верасня на 118 процантаў, ткацкі да 24-га—на 111,3 процанта. Такім чынам, калектыў фабрыкі даў звыш плана 2.500 метраў тканіны.

Добрыя паказчыкі ў рабоце даюць стаханаўцы Блат, Мядоўнік, Пёрун, Грыншпан. Яны сістэматычна перавыконваюць нормы. За апошні час значна палепшылася якасць выпускаемай прадукцыі.

З 15 верасня прадзільшчыцы перайшлі на здзельную работу і дабіліся ўжо добрых вынікаў. Выдатна працуюць стаханаўкі Зайдэль, Кавалюк, Жукоўская. З 19-ці прадзільшчыц 16 перайшлі на ўшчыльненую работу.

У сувязі з падрыхтоўкай да слаўнай гадавіны сярод калектыва фабрыкі назіраецца вытворчы ўздым. Рабочыя абавязаліся датэрмінова выканаць квартальную і гадавую праграму. На фабрыцы таксама ідзе ўзмоцненая падрыхтоўка да зімовага перыяду, прыводзіцца ў парадак абагравальная сістэма, пабудаваны ўжо цагляныя печы, праводзіцца цэнтральнае абаграванне.

Г. Сальман.

На здымку: майстар шырспажыўнага цэха гродненскага веласіпеднага завода Х. Я. Атлас. Па яго ініцыятыве і рацыяналізатарскай прапанове завод выпускае высокаякасныя дзіцячыя веласіпеды.

Фота А. Сапіра.

Абавязацельствы калектыва вацінай фабрыкі

Сярод рабочых і інжынерна-тэхнічных работнікаў вацінай фабрыкі разгарнулася падрыхтоўка да XXIII гадавіны Кастрычніцкай рэволюцыі. Калектыў фабрыкі абавязаўся да знамянальнай гадавіны прыйсці з новымі дасягненнямі ў павышэнні прадукцыйнасці працы і паляпшэнні якасці прадукцыі. З 1 кастрычніка ўведзены здзельныя нормы. Некаторыя стаханаўкі паказалі ўзоры асваення норм выпрацоўкі. Напрыклад, стаханаўкі Сліванюк і Пятроўская, працуючы на двух станках, перавыканалі нормы на 10-12 процантаў.

Калектыў узяў на сябе абавязацельства датэрмінова закончыць выкананне кастрычніцкай вытворчай праграмы, правесці ўзорную падрыхтоўку да зімы. 15 кастрычніка намечана зрабіць грамадскі агляд абсталявання.

Для лепшай падрыхтоўкі да свята калектыў вылучыў камісію, якая распрацавала рад мерапрыемстваў па дастойнай сустрэчы гадавіны Кастрычніка. Намячаецца выпусціць два нумары насценгазеты. 15 кастрычніка будзе адкрыта фабрычная сталовая.

В. Цукерман.

Палепшылася якасць прадукцыі

Ва ўсіх цэхах 5-га беластоцкага тэкстыльнага камбіната ідзе дзейная падрыхтоўка да надыходзячага свята. Калектыў камбіната імкнецца сустрэць 23-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі новымі вытворчымі поспехамі. Зараз ідзе заключэнне соцыялістычных дагавораў паміж цэхамі і паасобнымі рабочымі.

Узорна працуе комсамольская брыгада ткачоў—двухстаночнікаў. 1-га кастрычніка ткач—двухстаночнік Сланімскі выканаў зменнае заданне на 132,8 процанта. Добра працавалі ў гэты дзень і іншыя члены комсамольскай брыгады. Значна палепшылася сортнасць гатовага тавару. У верасні калектыў камбіната даў 91,6 процанта першасортнай прадукцыі замест 84 процантаў па плану.

Калектыў камбіната абавязаўся прыкласці ўсе намаганні, каб да свята прыйсці з яшчэ лепшымі паказчыкамі ў сваёй рабоце.

Е. Аронскі.

Як мы падрыхтаваліся да зімы

Падрыхтоўку да зімы мы распачалі яшчэ ранняй вясной. Мы паставілі перад сабой задачу: падрыхтаваць да работы ў зімовых умовах усе корпусы фабрыкі, ацяпліць іх, загатовіць дастаткова паліва для прадпрыемства і рабочых.

Як-жа мы справіліся з гэтай задачай і што канкрэтна зрабілі ў гэтым напрамку? На фабрыцы створан двухгадовы запас паліва. Акрамя гэтага ў дзялянцы, якая знаходзіцца на адлегласці 40 кілометраў ад Гродна, загатоўлена 2.200 кубаметраў дроў. З гэтай колькасці 900 кубаметраў ужо дастаўлена на месца. Для рабочых цяпер загатаўліваецца 3.500 кубаметраў дроў, з іх 1.000 ужо загатоўлена.

Памяшканні нашай фабрыкі гатовы да зімы. Поўнасцю зашклілі і ацяплілі вокны, устаўлены падвойныя рамы.

Для таго, каб у зімовы перыяд фабрыка бесперабойна забяспечвалася вадой, праведзен рамонт вадаправоднай сеткі. Прыведзена ў належны парадак кацельнае аддзяленне, перароблена электраправодка, прыведзен у парадак унутрыфабрычны транспарт.

Не забываем таксама і аб жыллёвых умовах рабочых. Фабрыка дапамагае рабочым сустрэць зіму ў цёплых і ўтульных кватэрах. З дырэктарскага фонда на рамонт кватэр асігнавана 10 тысяч рублёў. Лепшым стаханаўцам тт. Барадзе, Паддубіку і іншым ужо адрамантаваны кватэры.

Пры фабрыцы на зіму абсталявана лазня, дзіцячыя яслі. Адрамантавалі сталовую, якой па аддзелцы і прыгатаванню стравы могуць пазайздросціць любыя рэстараны.

Нам зіма не страшна. Праведзеныя мерапрыемствы забяспечваюць на зімовы перыяд усе ўмовы для прадукцыйнай і добраякаснай работы.

А. Чэрнаброўкін,
дырэктар гродненскай табачнай фабрыкі.

Атрымалі высокі ўраджай на падсобнай гаспадарцы

Зварот глухаўцаў аб арганізацыі падсобных гаспадарак пры прамысловых прадпрыемствах зусім своечасовы. Арганізацыя падсобнай гаспадаркі дасць многа свежых сельскагаспадарчых прадуктаў. Нашы сталовыя будуць поўнасцю забяспечаны харчовымі прадуктамі.

Наш 2-і тэкстыльны камбінат ужо мае некаторы вопыт па арганізацыі падсобнай гаспадаркі. Для таго, каб яе стварыць, нам у свой час прышлося моцна папрацаваць, прышлося ў гэту справу ўкласці нямала намаганняў.

Наша падсобная гаспадарка мае 268 гектараў зямлі. Бульбы ў нас было засеяна 26 гектараў. Ураджай бульбы будзе складаць прыкладна каля 2.800 цэнтнераў. Адну тысячу цэнтнераў бульбы астаўляем для падсобнай гаспадаркі. Там у нас ёсць малочная ферма. Рабочым прададзім адну тысячу цэнтнераў бульбы, а 800 цэнтнераў пойдуць на патрэбы сталовай і дзіцячага сада. Акрамя таго ў нас ёсць буракі, капуста, агуркі.

Частку гэтай гародніны мы засолім. Для засолкі маем чаны, у якіх можна пасаліць 300 пудоў капусты. З атрыманых 50 цэнтнераў агуркоў рабочым прададзена 20 цэнтнераў, а астатнюю колькасць засолім.

Некалькі слоў аб малочнай ферме і свінаадкормачным пункце. Камбінат у гэтым годзе атрымаў 22,5 тоны малака, 231 кілограм смятаны, 347 кілаграмаў сыру, 326 кілаграмаў тварагу. У гаспадарцы ёсць 36 дойных кароў, трое цялят, 15 свіней, 22 кані. У далейшым намячаем павялічыць колькасць дойных кароў да 25 штук.

Цяпер мы стаім перад адказнымі задачамі. У падсобнай гаспадарцы прыступаем да ўборкі бульбы. Аднымі сіламі рабочых падсобнай гаспадаркі з гэтай работай нам справіцца цяжка. У гэтым нам дапаможа калектыў нашага камбіната. З ліку рабочых ужо ёсць добраахвотнікі, якія жадаюць дапамагчы ў хутчэйшым заканчэнні сельскагаспадарчых работ.

Пры нашай падсобнай гаспадарцы ёсць сад. Мы намячаем арганізаваць перасадку пладовых дрэў.

М. Юндаў,
намеснік дырэктара 2-га камбіната.

На лесапільным заводзе „Ліпавец“

Завод «Ліпавец» (Аўгустоўскі раён)—адзін з буйнейшых лесапільных заводаў у Беларусі. На абшырнай тэрыторыі раскінуліся яго корпусы.

У былой панскай Польшчы завод выпускаў толькі поўфабрыкат, які ішоў на міжнародныя рынкі. Доўгі час завод не працаваў.

З устанаўленнем совецкай улады задыміў комін заводскай электрастанцыі.

Побач з вырабам поўфабрыката завод асвайвае выпуск новай прадукцыі. Пушчан цэх па вырабу рознастайнай мэблі. Ужо асвоены выпуск табурэтак, кніжных шафаў, пісьмовых сталоў, школьных парт. Выпушчана пробная партыя дубовых стулляў. Зараз у цэху працуюць над асваеннем гардэроба.

На заводзе працуе каля 600 рабочых. Асобныя брыгады і цэхі штодзённа перавыконваюць норму. Брыгада станкавога Ф. Банашэўскага выконвае план на 129 процантаў. Добрых паказчыкаў у сваёй рабоце дабілася брыгада станкавога Б. Улановіча, якая жнівеньскі план выканала на 126 процантаў. Зараз тэмпы работы гэтай брыгады яшчэ вышэйшыя. Брыгада Анны Брадоўскай штодзённа выконвае план больш чым на 150 процантаў.

На заводзе выраслі выдатныя людзі, але кіраўнікі завода часта забываюць, што з гэтымі людзьмі трэба штодзённа працаваць. Сходы рабочых на заводзе—рэдкасць. Дырэкцыя, партыйная і профсаюзная арганізацыі слаба кіруюць стаханаўскім рухам. Ёсць дзесяткі людзей, якія ў дасканаласці авалодалі сваёй справай, але метады іх работы не сталі здабыткам усяго калектыва.

А. Пятроўскі.

Выбарчая кампанія і выбарчая механіка ў ЗША

5-га лістапада ў Амерыцы адбудуцца выбары прэзідэнта, усёй ніжняй палаты кангрэса і адной трэці саставу верхняй палаты — сената. Такія выбары адбываюцца ў ЗША заўсёды ў пэўны дзень: у першы аўторак лістапада высакоснага года.

Выбарчай кампаніі надаецца вялікае значэнне з прычыны асобай ролі прэзідэнта ў Амерыцы. Прэзідэнт ЗША з'яўляецца главой дзяржавы, прэм'ерам урада і галоўнакамандуючым арміі і флота. Урад не адказны перад кангрэсам. Раз прэзідэнт выбран, то калі ён не выкрыт у такіх злачынствах, як, напрыклад, здрада, хабарніцтва,—чатырохгадовае панаванне за ім забяспечана.

Ужо самі па сабе гэтыя выключныя паўнамоцтвы главы дзяржавы забяспечваюць заўсёды вялікую цікавасць к прэзідэнцкім выбарам у ЗША. Але асаблівую цікавасць выклікаюць выбары 1940 года, паколькі яны адбываюцца ва ўмовах сусветнай вайны. Як раз зараз вызначаецца пазіцыя ЗША ў сувязі з англа-германскай вайной і ўзмоцненай актыўнасцю Японіі ў краінах Ціхага акіяна.

У ЗША існуе дзве вялікія буржуазныя партыі — рэспубліканская і дэмакратычная, якія звычайна збіраюць больш 95 процантаў усіх галасоў на выбарах. Кіраўніцтва абодвух партый, выражаючы інтарэсы буйнага амерыканскага капітала, амерыканскага імперыялізма, стаіць за ўступленне ЗША ў вайну на старане Англіі. Амерыканскія імперыялісты баяцца паражэння Англіі і празмернага ўзмацнення Германіі. Яны лічаць, што «першай лініяй абароны» ЗША з'яўляецца Англія, што англійскі флот, пануючы ў Атлантыцы, дае магчымасць ЗША сканцэнтраваць свае марскія сілы ў Ціхім акіяне. Так ці інакш на партыйных з'ездах рэспубліканцаў і дэмакратаў былі выбраны кандыдатамі ў прэзідэнты людзі, адкрыта выказваючыя свае сімпатыі да Англіі.

З'езд дэмакратычнай партыі, які адбыўся ў ліпені гэтага года, выбраў кандыдатуру цяперашняга прэзідэнта ЗША Франкліна Рузвельта. Гэтым самым з'езд пануючай партыі парушыў звычай, які лічыўся да гэтага часу непахісным. Франклін Рузвельт — трыццаць другі прэзідэнт ЗША. Ні адзін з яго папярэднікаў не прабыў у Белым Доме (рэзідэнцыя амерыканскіх прэзідэнтаў) больш 8 год. Рузвельт праводзіць у Белым Доме ўжо восьмы год, і дэмакратычная партыя жадае аставіць яго на чале дзяржавы яшчэ 4 гады. Як мяркуе замежны друк, гэта звязана з ваеннымі падзеямі ў Еўропе.

З'езд рэспубліканскай партыі, які адбыўся ў чэрвені гэтага года, выбраў кандыдатам у прэзідэнты Уэндэля Уілкі. Да канца мая шансы Уілкі былі вельмі невялікія, але яму дапамагло тое, што яго галоўныя канкурэнты ў лагеры рэспубліканскай партыі — Тафт, Дз'юі і Вандэнберг—былі ізаляцыяністамі, праціўнікамі ўдзелу ЗША ў еўрапейскай вайне. Да пачатку наступлення германскіх войск на заходнім фронце ў Нью-Йорку пераважала ўпэўненасць у непазбежнай перамозе Англіі і Францыі. Акружэнне саюзных войск ва Фландрыі і капітуляцыя Францыі змянілі погляды ньюйоркскіх банкіраў.

Буйнаму амерыканскаму капіталу прыемлемы і Рузвельт і Уілкі. Разгарнуўшаяся перадвыбарчая барацьба адбываецца галоўным чынам паміж апаратамі рэспубліканцаў і дэмакратаў. Абедзве партыі змагаюцца паміж сабой за дзяржаўныя пасады. Час, калі паміж рэспубліканцамі і дэмакратамі былі рэальныя палітычныя разыходжанні, даўно прайшоў.

Ленін, гаворачы аб выніках прэзідэнцкіх выбараў у Амерыцы ў 1912 годзе, пісаў: «Пасля вызвалення неграў розніца паміж той і другой партыяй станавілася ўсё меншая. Барацьба гэтых партый вялася пераважна з-за пытання аб большай ці меншай вышыні мытных пошлін. Ніякага сур'ёзнага значэння для масы народа гэта барацьба **не мела.** Народ ашуквалі, адцягвалі ад яго надзённых пытанняў пры дапамозе эфектыўных і беззмястоўных **дуэлей** двух буржуазных партый.

Гэта так званая «сістэма 2-х партый», панаваўшая ў Амерыцы і ў Англіі, была адным з самых магутных сродкаў перашкодзіць узнікненню самастойнай рабочай, гэта значыць сапраўды соцыялістычнай партыі». (Ленін, т. XVI, стар. 190).

Правядзенне прэзідэнцкай кампаніі каштуе рэспубліканцам і дэмакратам дзесяткі мільёнаў долараў. У буржуазных партыях ЗША не практыкуюцца членскія ўзносы. Выдатак цэнтральных партыйных органаў не пакрываецца паступленнямі ад ніжэйшых партыйных інстанцый. Наадварот, нацыянальны (цэнтральны) камітэт фінансіруе камітэты штатаў; камітэты штатаў фінансіруюць камітэты графстваў і т. д. Галоўныя крыніцы партыйных даходаў — гэта «афяраванні» буйных капіталістаў у карысць перамогі таго ці іншага кандыдата на выбарах.

У 1940 годзе, напрыклад, Морган абяцаў дэмакратам 4 мільёны долараў у выпадку вылучэння імі «разважлівага» кандыдата ў прэзідэнты. У тым-жа годзе два багацеі Бельмонт і Рэйн унеслі ў выбарчы фонд дэмакратычнай партыі па 500 тысяч долараў.

Па падліках вядомага амерыканскага прафесара Мерыама ў звычайны час у рабоце апаратаў абодвух партый прымаюць удзел каля 700 тысяч чалавек, а ў перыяд выбараў гэты лік даходзіць да паўтара мільёна чалавек. На час выбарчай кампаніі кожная партыя арганізуе сваю галоўную кватэру, адкуль па гарадах і штатах рассылаюцца тысячы прамоўцаў. У кампанію 1936 года, напрыклад, кандыдат у віцэ-прэзідэнты ад рэспубліканскай партыі Нокс, цяпер марскі міністр у кабінеце Рузвельта, пераязджаючы з акругі ў акругу, пакрыў адлегласць амаль у 40 тысяч кілометраў і выступіў у 37 штатах, дзе зрабіў 250 прамоў.

Самыя гарачыя дні барацьбы паміж рэспубліканцамі і дэмакратамі—гэта перыяд паміж нацыянальнымі канвентамі і першым аўторкам лістапада. Работнікі абодвух партый індывідуальна апрацоўваюць кожнага выбаршчыка. Яны спыняюць людзей на вуліцы, ходзяць да рабочага на фабрыку, да служачага ў кантору і да крамніка ў краму. Яны наведваюць кватэры, угаварваюць хатніх гаспадынь зрабіць уплыў адпаведным чынам на іх мужоў. У дзень выбараў участковыя партыйныя работнікі пільна правяраюць спіскі выбаршчыкаў. Хто не галасаваў, таму звоняць па тэлефону; калі ў яго няма тэлефона, ходзяць да яго дамоў; калі не знаходзяць дома, шукаюць на вуліцы, у таварышоў, у родных.

Не на кожнага выбаршчыка ўплывае агітацыя. Для «безнадзейных» партыйны апарат рыхтуе больш рэальныя сродкі. Буйны знаток дзейнасці рэспубліканцаў і дэмакратаў амерыканскі прафесар **Вудбарн** гаворыць: «Аднаго выбаршчыка можна купіць за грошы, а другі мае патрэбу ў літаратуры, у пераканаіні ці дружаскай гутарцы».

Не гледзячы на хітрыкі партыйных апаратаў рэспубліканскай і дэмакратычнай партый, вялікая частка насельніцтва байкатыруе выбарчую працэдуру. У XX веку ні адзін прэзідэнт ЗША не дабіўся таго, каб за яго галасавала большасць выбарчага корпуса краіны. Кулідж, напрыклад, атрымаў у 1924 годзе прэзідэнцтва з рук 29 процантаў людзей, якія карыстаюцца правам голасу, Гувер—у 1928 годзе быў выбран 35 процантамі, а цяперашні прэзідэнт Франклін Рузвельт у 1932 і 1936 годах — 34 проц. К любому з гэтых прэзідэнтаў адмоўна ці абыякава адносіліся дзве трэці амерыканскага насельніцтва, маючага права голасу.

У заключэнне адзначым, што ў буржуазнай Амерыцы, у асаблівасці ў паўднёвых штатах, значныя слаі працоўнага насельніцтва пазбаўляюцца пад той ці іншай падставай права ўдзелу ў выбарах. У 20 штатах існуе адукацыйны цэнз, а ў некаторых паўднёвых штатах і ў штаце Орэгон на далёкім захадзе — маёмасны цэнз. У 13 штатах пазбаўлены права голасу ўсе карыстаючыяся дзяржаўнай дапамогай. У 37 з усіх 48 штатаў патрабуецца не менш аднаго года аседласці. На поўдні ЗША негры, як правіла, да выбарчых урнаў не дапускаюцца.

В. Лан.

УНУТРЫПАЛІТЫЧНАЕ СТАНОВІШЧА ІСПАНІІ

Англійскі журнал «Эканаміст» змясціў артыкул аб унутрыпалітычным становішчы Іспаніі.

«Сельская гаспадарка і прамысловасць Іспаніі,—піша журнал,—далёка яшчэ не аправілася ад тых страт, якія ім былі прычынены вайной. У 1939 годзе ўраджай пшаніцы і рысу склаў толькі 50 працантаў звычайнага ўраджаю, астатнія зерневыя культуры далі 80 працантаў, а цукровыя—10 працантаў. У краіне адчуваецца недахоп каля 120 тысяч тон сушаных бабовых культур. Ураджай бульбы быў нармальным, але далёка недастатковым, каб кампенсіраваць недахоп рысу і бабовых культур.

Аб'ём прадукцыі тэкстыльнай прамысловасці склаў 35 працантаў нармальнага выпуску, сталеліцейнай—60 працантаў, цэментнай—50 працантаў, скуранай і абутковай—40 працантаў, папяровай—65 працантаў, (па лепшых сартах паперы—толькі 20 працантаў), па ўгнаеннях і асноўнай хіміі—50 працантаў.

Змяншэнне сельскагаспадарчай вытворчасці цяжка сказалася на харчовым становішчы краіны. Каб задаволіць патрэбы насельніцтва, неабходна на працягу гэтага года імпартыраваць каля 850 тысяч тон пшаніцы.

Стварыўшаеся цяжкае харчовае становішча прывяло да ўвядзення самага суровага нарміравання спажывання хлеба, які з'яўляецца асноўным прадметам харчавання працоўных Іспаніі. У цяперашні час выдаецца адзін фунт хлеба на два дні (з красавіка па чэрвень гэта норма выдачы была зменшана напалову). Мяса з'яўляецца рэдкасцю. Раз у тыдзень дазваляецца выдаваць толькі па тры з паловай унцыі цяляціны, свініны ці бараніны, два яйкі, менш чвэрці пінты аліўкавага масла і каля 10 унцый бабоў, гароху ці чачавіцы. З іншымі прадуктамі справа абстаіць яшчэ хужэй. Малака амаль зусім няма.

Іспанскі бюджэт на 1940—1941 год вызначан у 6 мільярдаў пезет (каля 150 мільёнаў фунтаў стэрлінгаў па цяперашняму курсу). Гэта сума з'яўляецца каласальнай у супастаўленні з тымі рэсурсамі, якія мела Іспанія пасля сканчэння вайны. Трэба толькі для параўнання ўказаць, што апошні рэспубліканскі бюджэт мірнага часу склаў 4 мільярды пезет.

З бюджэта франкісцкай Іспаніі толькі 52 мільёны пезет асігнавана на сельскую гаспадарку (у краіне, дзе сельская гаспадарка іграе рашаючую ролю!). 450 мільёнаў пезет асігнавана на грамадскія работы. Урад Франко асігнаваў 1.510 мільёнаў пезет на ўзбраенні. Армія атрымоўвае 838 мільёнаў пезет, марскі флот—165 мільёнаў пезет, паветраныя сілы—250 мільёнаў пезет, 212 мільёнаў пезет, прадназначаных для Марока, павінны быць выдаткаваны галоўным чынам на армію, якая знаходзіцца там.

Цікава таксама адзначыць, што міністэрству ўнутраных спраў, узначальваемаму Серано Суньерам, асігнуецца па новаму бюджэту 825 мільёнаў пезет. У цяперашні час гэта міністэрства кантралюе не толькі грамадзянскую гвардыю (жандармерыю), паліцыю, радыё і друкаваную прапаганду, але і ўвесь адміністратыўны апарат 50 правінцый, якім яно кіруе праз губернатараў, назначаемых Суньерам. Вялікая сума (825 мільёнаў пезет), асігнаваная для яго ведамства, лішні раз падкрэслівае ролю, якую іграе гэты міністр у Іспаніі.

Для пакрыцця велізарных ваенных выдаткаў павялічана падатковае абкладанне.

Асігнаванне буйных сродкаў на ўзбраенне мае сваёй мэтай пераўтварыць Іспанію ў ваенную дзяржаву. Генерал Франко заявіў 17 ліпеня гэтага года, што ён мае ў распараджэнні армію ў два мільёны салдат. З часу сканчэння іспанскай вайны ўрад Франко апублікаваў рад законаў і дэкрэтаў, на падставе якіх была поўнасцю рэарганізавана іспанская армія.

Улічваючы ўзбраенне абодвух армій, удзельнічаўшых у іспанскай вайне, можна лічыць, што Іспанія ў цяперашні час, акрамя новых ваенных матэрыялаў, якія маглі быць загатоўлены ў самой краіне ці імпартыраваны, мае 1.500 тысяч вінтовак, 70—80 станкавых і ручных кулямётаў і 600 танкаў. Што датычыць паветранага флота, то ў канцы вайны генерал Франко, як мяркуюць, меў 900 самалётаў. Марскі флот Іспаніі нязначны.

АНГЛА-АМЕРЫКАНСКАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА

ЛОНДАН, 5 кастрычніка. (ТАСС). Нью-йоркскі карэспандэнт газеты «Дэйлі мэйл» паведамляе, што ў выніку перагавораў паміж Халам і англійскім пасламі ў ЗША Лоцыанам і аўстралійскім пасланнікам Кэсей дасягнута англа-амерыканскае пагадненне аб аб'яднаных дзеяннях на Ціхім акіяне.

Ніякага афіцыяльнага паведамлення аб заключэнні гэтага пагаднення не паследуе да таго часу, пакуль не станець вядомы разультаты прэзідэнцкіх выбараў, калі толькі крызіс на Далёкім Усходзе не выкліча неадкладных актыўных дзеянняў.

Пагадненне, як мяркуе карэспандэнт, аснована на наступным прынцыпе: амерыканскі флот абараняе Ціхі акіян, англійскі—ахоўвае Атлантычны акіян.

АДАЗВАННЕ ФРАНЦУЗСКАГА ПАСЛА З ШВЕЙЦАРЫІ

БЕРЛІН, 5 кастрычніка. (ТАСС). Германскае інфармацыйнае бюро перадае, што, па маючыхся звестках, французскі ўрад рашыў адклікаць з Берна свайго пасла Кулондра. Да пачатку вайны Кулондр быў паслом у Берліне.

Германскі друк аб дзеяннях германскай і італьянскай авіяцыі

БЕРЛІН, 4 кастрычніка. (ТАСС). Газета «Фелькішэр беобахтэр» піша, што 2 кастрычніка Лондан зноў падвергся моцнай бамбардыроўцы. Не гледзячы на жорсткі агонь зенітнай артылерыі, германскім бамбардыроўшчыкам удалося правраўца праз паласу загарод. На прадмесці заходняй часткі горада былі скінуты бомбы. Акрамя таго, праз некаторы час германская бамбардыроўшчыкі скінулі бомбы ў цэнтры горада. З пачатку вайны Лондан перажыў 157 паветраных трывог. 1 кастрычніка германская авіяцыя падвергла бамбардыроўцы шматлікія аэрадромы ва ўсіх частках Англіі. У Эймуце падпалены бензінасховішчы і нафтавыя рэзервуары. Налёты на асобныя аб'екты праводзіліся эскадрыллямі ў складзе ад 50 да 150 самалётаў.

Бюлетэнь «Дынст аус Дэйчланд» піша, што, па даных, апублікаваных англійскім агенцтвам Рэйтэр, 29 верасня, у жніўні германская авіяцыя страціла 1.115 самалётаў, а ў верасні — 1.046 самалётаў. У сапраўднасці-ж, як паведамляецца з аўтарытэтных германскіх кругоў, страты германскай авіяцыі ў жніўні склалі 360 самалётаў і ў верасні 346 самалётаў. Згодна англійскім паведамленням, англійская авіяцыя страціла ў верасні 319 самалётаў, а за жнівень англійскіх даных няма. Па германскіх-жа даных страты англійскай авіяцыі за жнівень і верасень склалі 2.474 самалёты, у той час ,як германская авіяцыя за гэтыя перыяд страціла ўсяго толькі 706 самалётаў.

Кранаючыся страт англійскага гандлёвага флота, бюлетэнь піша, што Англія да вайны мела 2.400 акіянскіх параходаў, агульным таннажам у 14,8 мільёна рэгістравых брута-тон. Агульная-ж лічба патопленага англійскага танажа складае звыш 7 мільёнаў рэгістравых брута-тон. У патапленні англійскага гандлёвага флота важную ролю іграе германская авіяцыя. Асабліва вялікую ролю іграюць германскія падводныя лодкі, якія патапілі больш 3 мільёнаў рэгістравых брута-тон. Далей «Дынст аус Дэйчланд» піша, што «у цяперашні час лічаць, што патоплена каля адной трэці ўсяго англійскага флота. Аднак, гэта лічба прыблізная, бо ў англійскі гандлёвы флот уваходзяць многалікія гандлёвыя караблі розных дзяржаў».

ПАВЕЛІЧЭННЕ РАБОЧАГА ДНЯ У ТУРЦЫІ

СТАМБУЛ, 5 кастрычніка. (ТАСС). На аснове закона «Аб абароне нацыі» совет міністраў вынес рашэнне аб адмене выхадных дзён і аб павелічэнні рабочага дня на тры гадзіны на ўпраўленнях і на прадпрыемствах дзяржаўных чыгунак, марскога транспарта і ў партах.

З апошняй пошты

Ці не можна без блытаніны?

Бельская раённая газета «Чырвоная звязда» ў нумары за 3-е кастрычніка змясціла артыкул пад загалоўкам «Мацаваць аўтарытэт кіраўніка школы». Гаворачы аб радзе недахопаў, якія ёсць у школе № 2, рэдакцыя заключае:

«Сакратар пярвічнай арганізацыі раёна тав. Бадэндорф забыў аб кантролі партыйнымі арганізацыямі дзейнасці адміністрацыі школы і своечасова не прыняў мер для ліквідацыі допушчаных у школе памылак».

Мы не ведаем, што забыў тав. Бадэндорф. Але тое, што рэдакцыя забывае статут партыі і прыпісвае партыйнай арганізацыі раёна функцыі вытворчай арганізацыі, — гэта факт.

У статуце нашай партыі сказана: «Для павышэння ролі пярвічных партыйных арганізацый вытворчых прадпрыемстваў, у тым ліку соўгасаў, калгасаў і МТС, і іх адказнасці за становішча работы прадпрыемстваў гэтым арганізацыям прадастаўляецца права кантролю дзейнасці адміністрацыі прадпрыемства».

Уже ніяк нельга параўнаць партыйную арганізацыю раёна з партыйнымі арганізацыямі прадпрыемстваў, соўгасаў, МТС і таму нельга прыпісваць ёй функцыі, па статуту партыі ёй не належаныя.

НОВЫ ДОМ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ

У раённым цэнтры Граеве заканчваецца будаўніцтва і абсталяванне дома соцыялістычнай культуры. Гэты дом будзе самым прыгожым будынкам горада. У ім будзе зал на 850 чалавек, памяшканні для бібліятэкі, гукавой кінаўстаноўкі, фае і т. д.

Зараз унутры дома ідуць аддзелачныя работы. Адкрыццё новага дома прыўрочана да гадавіны Кастрычніка.

КАДРЫ ДЛЯ ПОЛЬСКІХ ШКОЛ

У бліжэйшы час у Беластоку адкрываюцца васьмімесячныя курсы па падрыхтоўцы настаўнікаў для польскіх школ заходніх абласцей БССР.

Курсы разлічаны на выпуск 500 настаўнікаў для пачатковых школ і 200 — для пятага, шостага і сёмага класаў.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

8 кастрычніка, у 8 гадзін вечара, у беластоцкім Доме партасветы будзе прачытана лекцыя на тэму: **«Гістарычны матэрыялізм».**

Лекцыю чытае лектар тав. Дымчанка. Уваход па білетах. Цана білета 1 руб. Білеты прадаюцца штодзённа з 9 да 22 гадзін у бібліятэцы Дома партасветы.

Аддзел прапаганды і агітацыі Беластоцкага ГК КП(б)Б.

На Совецкай плошчы ў Беластоку будзе збудаван помнік у чэсць вызвалення Заходняй Беларусі Чырвонай Арміяй. На здымку: вучаніцы 8-й беластоцкай сярэдняй школы ля мраморнай пліты, устаноўленай на месцы, дзе будзе пастаўлен помнік. Фота А. Сапіра.

Год таму назад
(Хроніка падзей)

6-га кастрычніка. Камітэт па арганізацыі выбараў у Народнае Сабранне абмяркоўваў дакумент «Аб парадку выбараў у Народнае Сабранне». Пасяджэнне адбывалася ў памяшканні былога ваяводства. Тут, у гэтым памяшканні, не адзін раз састаўляліся ўсякія прадвыбарчыя дакументы; тут калісьці засядалі людзі і прыдумвалі дзесяткі агаворак к кожнаму пункту прадвыбарчага закона, каб звесці на нішто сам закон.

І вось у гэтым памяшканні ўпершыню ў гісторыі прагучалі такія вогненныя словы:

«Выбары дэпутатаў у Народнае Сабранне Заходняй Беларусі праводзяцца на аснове ўсеагульнага, роўнага і прамога выбарчага права пры тайным галасаванні».

Памятаецца, як тав. Машэвіцкі—член камітэта па арганізацыі выбараў, цяпер дэпутат Вярхоўнага Совета БССР,—пры галасаванні першага пункта спытаў: «Няўжо ўсім будзе прадастаўлена права выбіраць? Вакол нас-жа столькі ворагаў!»

Таварышу Машэвіцкаму і іншым таварышам растлумачылі, што ворагі прадстаўляюць нікчэмную меншасць, што асноўная маса выбаршчыкаў — гэта народ, працоўныя. Яны вызначаць поспех выбараў.

Другі пункт парадку выбараў гласіць: «Усе грамадзяне Заходняй Беларусі, дасягнуўшыя 18 год, незалежна ад расавай і нацыянальнай прыналежнасці, веравызнання, адукацыйнага цэнзу, соцыяльнага паходжання і мінулай дзейнасці, маюць права ўдзельнічаць у выбарах дэпутатаў і быць абранымі ў Народнае Сабранне».

На прадпрыемствах, у вёсках створаны тысячы гурткоў па вывучэнню «Парадку арганізацыі выбараў». Гэты дакумент быў надрукаваны на ўсіх мовах: на рускай і беларускай, польскай і яўрэйскай. Тысячы агітатараў прыступілі да растлумачэння шырокім масам іх правоў у прадстаячых выбарах дэпутатаў у Народнае Сабранне.

Адказны рэдактар Б. М. ЗЕЛЬМАНАЎ.

УБ—60. Друкарня Беластокдруку.